

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 40.—
za en mesec . . . „ 3.50
za Nemčijo celoletno . . . „ 45.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 50.—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej . . . K 38.—
za en mesec . . . „ 3.—
V spravi prejemam mesečno . . . 2.50

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . „ 8.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 10.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 13.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primerom popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna pettivrsta K 1.—
Izhaja vsak dan izvenredno podelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozni reš

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma z nje sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Na razpolju.

Govor grofa Czernina je najboljši dokaz za strašno zmedo v naši notranji politiki. Dr. pl. Seidler pripravlja načrt revizije ustave. Nemci se te revizije strašno boje, ker vedo, da bi se sprememba v naši ustavi ne mogla ustavljati splošnemu demokracijskemu toku časa in bi omajala privilegirano stanje nemštva. Človek ima vtis, da je nemško-mažarska oligarhija napravila zadnji poskus, da vzdrži svojo nadvlado, in je poslala Czernina v boj. Zunanji minister, ki je sklenil po vrsti kar »tri mirovne sklepe,« naj pomaga in reši potapljačo se ladjo. Zato tako vehementni govor zastopnika naše zunanje politike. Groznje naj pomagajo. Naposled naj bo Czerninov govor svarilo onim nemškim politikom, kakršen n. pr. dr. Lodgeman na češkem in končno tudi celo dr. Steinwender, ki uvidevajo, da bodo morali vendar tudi Nemci poiskati nekakega »modusa vivendi« z drugimi narodi.

Nemci in Mažari se nahajajo danes v nekem mrzličnem prehodnem stanju.

V monarhiji nimajo večine, vključ temu da samovoljno vladajo. V avstrijskem parlamentu stoji nemškemu bloku nasproti močna nemška večina, ki lahko vsak čas odpove nemški vladi državne potrebe. Nenemških narodov ni mogoče kar tako meniti nič, tebi nič deportirati in tudi nemški načrt izločitve Galicije je prekompliran, da bi se dal kar čez noč brez težav realizirati. Z Metternichi, Bachi in Stürgkhi ni mogoče trajno vladati, kakor kaže zgodovina. Dobro, razpustimo parlament, razpišimo nove volitve. Tudi to ne bo Nemcem ničesar pomagalo, ker vedo, da bi prišli v zbornico še radikalnejši elementi. Jako dobro ironizira kat. nar. »Čech« grofa Czernina, ki hoče videti razliko med češkim ljudstvom in češkimi voditelji. Najboljše bi bilo, da pospešite odločen boj proti češkim veleizdajniškim voditeljem. Najboljše sredstvo za to so volitve. Razpustite parlament in dajte prilžnost temu lojalnemu češkemu narodu, naj sam govori.

Torej z ustavnimi sredstvi je po naravnem zakonu trajna nemško-mažarska nadvlada v Avstriji nemogoča. Tudi vedno sklicevati se na državo in koristi države ne gre. Država je vsota posameznih narodov. Država ni pojem, ki visi v zraku, ni zaprašen pergament, katerega od časa do časa izvleče vodilni državnik, da lažje vlada. Ampak je živo ogródje ljudi in narodov, ki se hočejo v državi tudi svobodno izživeti.

Gromovnik Czernin je torej moral priti kot nekaj deus ex machina na pomoč. Zanimivo je, da je zgradil svoje no-

tranje politično razmišljanje na tezo: nerazrušljivost zveze Avstrije z Nemčijo. Važno je tudi, da so nemško-nacionalni listi že pred govorom namigavali, da mora preiti postulat nemško-avstrijske zveze v državni osnovni zakon in postati nekaka pragmatična sankcija. Le na ta način je mogoče paralizirati slovanski vpliv v Avstriji, kakor je rekla graška Tagespost. Torej Nemčija naj bo za nemštvo v avstrijski državi pod Habsburžani edina rešiteljica, ona naj prepreči, da ne pridejo avstrijski nemški narodi do svojih pravic!

Govor grofa Czernina je napravil v političnih krogih močan vtis. Prvi so se oglašali Čehi, ki so odločno intervenirali pri ministrskem predsedniku, ki pa jim ni vedel dati nobenega odgovora, ampak je šel k cesarju. In kakor poroča graška »Arbeiterwille« je govoril grof Czernin svoj govor preko avstrijskega ministrskega predsednika in brez njegove vednosti. Časa ni imel ne le za to, da skliče delegacije, ampak tudi za to ne, da obvesti načelnika avstrijske vlade o svoji nameri. Zdi se, da je govor Czerninov tudi dr. Seidlerja samogor osumil in ozlovoljil.

Toda še drugi moment prihaja v poštev v Czerninovem govoru, ki je važen za notranji politični razvoj. Grof Czernin je — kakor pravi Narodni Politika — radi tega toliko govoril o Čehih in vojnih podaljševateljih, da se izogne poljskemu vprašanju. Zakaj je to storil? Ali je to vprašanje tako nevarno, da se ga je bal načeti, čeravno je vselej o njem govoril in mu je priznaval mednarodni značaj. Kaj bodo rekli k temu poljski politiki in ali bodo zadovoljni končno tudi oni poljski konservativci, ki še vedno niso pozabili vezi do nemških fevdalnih elementov? In naposled smatra grof Czernin tudi jugoslovansko vprašanje za bagatelo, in misli, da ni vredno in potrebno o njem govoriti. Menda se drži v svojem govoru izraženega načela: »Ko smo si narode vojaško osvojili, si jih moramo osvojiti še moralno.«

Kdor seje veter, bo zel vihar. To velja tudi za Czernina. Če je res govoril proti intencijam dr. Seidlerja, je s tem ustvaril nenaravno in nevzdržljivo stanje v notranjosti države. Če je govoril pa dogovorno z njim, potem pa naj zahteva avstrijska zbornica od Seidlerja obračuna.

Kakor še nikdar, tako se nahaja morda sedaj vsled Czerninovega govora naša notranja politika na razpotju. Sedaj je prišel čas, da se enkrat za vselej v Avstriji preprečijo podobni dogodki. Dolžnost nemških strank v Avstriji in onih ljudi, ki še niso zgubili čuta pravičnosti, je, da se strnejo in zajeze ta pogubni tok, ki ga napoveduje grof Czernin.

barvne snovi — tako malo zadostuje, da se nam naredi vidno eno ali drugo. Po večini vlakna živega bitja niso nič bolj neprozorna nego voda!

»To se ve, da! To se ve, da!« je vzkliknil Kemp. »Še sinoči sem mislil na morske larve in zdrižaste ribe!«

»Zdaj me razumeš! In vse, kar sem vedel in imel v glavi leto dni potem ko sem zapustil London — šest let nazaj. Vendar sem ohranil vse sam zase. Delati sem moral svoje delo v strašansko neugodnih okoliščinah. Moj profesor Hobema, je bil znanstveno omejen, tat idej — vedno je prežal! In ti poznaš lopovski sistem znanstvenega sveta! Jaz samo nisem hotel obelodaniti tega in pustiti, da bi on delil slavo z menoj. Nadaljeval sem delo, vedno bolj in bolj sem se bližal izvršitvi svoje formule v poizkus — v resničnost. Živi duši nisem zinil ničesar, ker sem nameraval razodeti svoje delo svetu s popolnim uspehom in postati na mah slaven. Vzel sem v roke vprašanje o pigmentih, da izpopolnim gotove vrzeli, in kar naenkrat — ne po načrtu, nego slučajno — sem naredil fiziološko odkritje.«

»Res?«

»Saj poznaš rdečo barvilno snov krvi — ta se lahko naredi bela — brezbarvna — in vendar obdrži vse svoje funkcije kakor jih ima zdaj!«

Sedanje kmetijske razmere v pravi luči.

Kmetovalec je bogataš. Kmetovalec ima vsega v obilnosti; on prodaja svoje pridelke čez mero drago, denarja ima, oziroma dobi kolikor hoče, plača nekaj davka, potem pa je sam svoj gospod in vrhu tega ima tudi živeža dovolj.

Ta pesem se vedno glasneje poje, a ne le pri meščanih, marveč povsod pri nekmetovalcih.

C. kr. davčna oblast nas tudi v tem smislu pozdravlja. Marsikateri kmetovalec je že dobil ogledalo svojih pridelkov, katere naj pripozna, da bo potem c. kr. davčna oblast določila, koliko naj odstopi državi. Navadno se kmetovalčevi napovedi ne verjame in se mu vrača z pripombo, da so njegovi pridelki več vredni, kot je pripoznal. Jaz rad verjamem, da so v primeri z drugimi cenami resnično več vredni.

Vzemimo n. pr. pšenico, katero je država plačevala po 42 K sto kilogramov, suhe gobe pa so se z lahkoto prodajale po 45—50 K — en kilogram. Rad bi poznal človeka, kateremu bi bil ljubši en kilogram suhih gob, kot pa 100 kg pšenice. Ako se pomisli, s kakšnimi težavami se v sedanjem času opravlja kmetijska dela in s kakšno lahkoto se nabirajo gobe (ki so v pravem pomenu tatinsko blago), pridemo do zaključka, da ni čuda, ako ljudem kmetijsko delo vedno bolj mrzi. V poletnem in jesenskem času, skoraj ni bilo mogoče dobiti dnarja, ker se je večinoma vsak izrazil, da gre rajši po gobe! In res, marsikateri se je pohvalil: »dopolodne sem nabral za 20—25 K gob, popoldne pa sem iste rezal, sušil; čemu bom hodil v »taberh« ko tako desetkrat več zaslužim? Drugi slučaj: Kmetovalec je poslal dnarja prositi, da bi prišel pomagat spravljati krompir, ker prihaja čas jesenske setve itd. Dotični je mrmraje odgovoril: »Naj ga pa samo toliko posadi, da bo lahko sam pospravil, jaz grem po gobe.«

Kako težavno stališče ima kmet v takih okoliščinah, ker mora vsako delo pravočasno izvršiti, ako hoče kaj pridelati.

Pri posestniku, ki je imel močne hlapce v prejšnjem času, najdeš 60—75 let stare možake, ki so v nevarnosti, da se kateri izmed njih nad porajanjem slame spotakne in pade, ali pa 15 let starega dečka, ki tehta s klobukom vred komaj 40 kg. Ti so naši hlapci, naši prvi delavci in namestniki v vojni bivajočih čvrstih možakov in gibčnih fantov. Edina dobrota je ta, da imamo delavni ženski spol; žene in dekleta delajo s podvojeno močjo in vztrajno, da jih le — nihče ne moti.

Še nekaj. Večkrat se sliši, da nekmetovalci ostro obsojajo kmete in jim očita-

jo: »Kmetje polovico svojih pridelkov poskrijejo ter tako odtegujejo veliko žita državi na škodo državljanov.« Ne morem sicer ugovarjati, da morda resnično kateri ne more premagati te skušnjave, vendar pa je, v splošnem, ta sodba neutemeljena. Kdo še ni opazil trum lačnih ljudi, ki hodijo od hiše do hiše ter prosijo posestnike živeža: žita, moke, fižola, krompirja itd.? Kdo bi bil tako brežuten, da ne bi kaj podaril ali pa prodal takim revežem? Bili so med njimi tudi otroci, 10—15 let stari, ki so prišli 8—10 ur hoda daleč prositi živeža; tudi je bilo veliko oseb iz daljne Istre. Doslej se je večinoma vsem po možnosti postreglo; a vedno se seveda ne bo moglo, ker zmanjkuje vsega. To se pa ne pravi: »Kmet skriva pridelke,« marveč »kmet preživlja lačne ljudi.«

Lahko bi še marsikaj navedel, a naj zadostuje toliko. Ker smo v tem hudem času navezani edino le na domači pridelek, bi bilo želeli, da bi tudi drugi stanovi pomagali kmetu do večjih pridelkov, kar bi bilo vsem v veliko korist.

Pred vsem pa se naproša višja oblast, da bi to veliko potrebnico vpoštevata ter pri vojni oblasti izposlovala več dopustov našim možem in fantom, ki bodo z veseljem delali in s svojim delom pripomogli — k dvojnemu pridelku v veliko tolažbo nekmetovalcem. — Fr. Miklavčič, pos.

Czernin in Clemenceau.

Francoski odgovor na Czerninov govor.

Agence Havas objavlja 4. t. m. naslednje uradno poročilo: Ob obisku načelnikov dunajskega občinskega sveta pri zunanjem ministru grofu Czerninu je le-ta izjavil, da je bil nekaj časa pred sedanjo ofenzivo ministrski predsednik Clemenceau pri njem povprašal, ali je pripravljen za pogajanja in na kateri podlagi. Ministrski predsednik Clemenceau, ki je zvedel o izjavah avstrijskega zunanjega ministra danes dopoldne na fronti, je enostavno odgovoril: »Grof Czernin je v tem lagal.«

Dalje poroča Agence Havas: Izjave zunanjega ministra grofa Czernina nasproti zastopnikom dunajskega občinskega sveta so dospele v Pariz še-le danes dopoldne. V političnih krogih se pripominja, da je manever grofa Czernina tako očitno dvojezičen, da ne more nikogar premotiti. Jasno je kot beli dan, da je hotel grof Czernin najprej in predvsem pred prebivalstvom monarhije opravičiti, da so se poslali kontingenti na francosko fronto. Drugi cilj Czerninovega manevra je, da bi škodil dobremu imenu Clemenceaua, ki ga uživa le-ta vsled svoje lojalnosti, energije in prostodušnosti in podkopal priljublje-

kazala s svojega vrha zopet drugo. Ne-skončne podrobnosti! In ta ozlovoljenost! Pa profesor, provinciálni prosesor, ki je venomer prežaril. »Kdaj pa objavite to svoje delo?« je popraševal dan na dan. In dijaki, ovirajoča premajhna sredstva! Tri leta sem — — —

»In po treh letih skrivnega dela in naporov sem izpoznal, da je bilo nemogoče delo dovršiti — nemogoče!«

»Kako to?« je vprašal Kemp.

»Denar,« je dejal nevidni človek, stopil k oknu in strmel na prosto.

Zdaici se je obrnil. »Oropal sem starega očeta.«

»Denar ni bil njegov in ustrelil se je!«

XX. poglavje.

V hiši na Great Portland Streetu.¹

Za trenutek je sedel Kemp molče in strmel brezglavi postavi pri oknu v hrbet. Nato se je zganil, prešinjen po neki misli; vstal je, prijel nevidnega človeka za roko ter ga odpeljal od okna.

»Utrujen si,« je rekel, »in medtem ko jaz sedim, ti hodiš. Vzemi moj stol.«

Postavil se je med Griffina in najbližje okno.

(Dalje.)

¹ Velika ulica v Londonu, držeča severno na Oxford Streeta.

LISTEK.

29

Nevidni človek.

Angleški spisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dalje.)

»Da, da,« je rekel Kump. »A človek ni stolčeno steklo.«

»Ni,« je dejal Griffin. »On je bolj prozoren!«

»Nesmisel!«

»Tako govori zdravnik! Kako človek pozabil! Ali si že pozabil vso svojo fiziko v teh dvanajstih letih? Pomisli samo na stvari, ki so prozorne, pa se vidi, kakor da niso! Papir, n. pr. sestoji iz prosojnih vlaken, a je bel in samo neprozoren, iz istega vzroka, kakor je stolčeno steklo belo in neprozorno. Polji beli papir, napolni vmesne prostore med delci z oljem, tako da ni nobenega lomljenja in odbijanja razen na površini, pa postane tako prozoren kakor steklo. In ne samo papir, nego tudi volnena vlakna, platnena, bombažasta, lesena vlakna, pa kost, Kemp, meso, Kemp, lasje, Kemp, nohti in živci, Kemp; skratka vse človeške snovi razun rdečice njegove krvi in temne- ga barvila las sestojie iz prozorne, brez-

nost osebnosti, ki mu je neprijetna. Končno je grof Czernin nedvomno upal, da bo na ta način vzbudil razdor med francoskimi parlamentarnimi strankami in obenem povzročil nezaupnost in nesporazumljenje med zavezniški entente. Odveč bi bilo pripominjati, da je nerodnost manevra tako očitna, da ne more niti za trenotek vzbuhati iluzij. Razen tega energični dementi Clemenceau zadostuje, da se stvari na zgovoren način popravijo in ta poizkus obrekovanja s korenino iztrebi.

Avstrijski popravek.

Korespondenčni urad poroča z Dunaja 4. t. m.: Uradno se naznanja:

C. in kr. zunanji minister grof Czernin je v svojem govoru pred deputacijo dunajskega občinskega sveta dne 2. apr. l. l. izjavil naslednje:

»Gospod Clemenceau je nekaj časa pred začetkom zapadne ofenzive pri meni povprašal, ali sem pripravljen za pogajanja in na kakšni podlagi. Takoj sem v sporazumu z Berlinom odgovoril, da sem v to pripravljen in da nasproti Franciji ne vidim nobene mirovne ovire razen želje Francije po Alzaciji-Loreni. Iz Pariza se je odgovorilo, da se na tem temelju ne da pogajati.«

Kakor poroča Agence Havas dne 3. t. m., je gospod francoski ministrski predsednik, čim je zvedel za te besede grofa Czernina, izjavil: »Grof Czernin je v tem lagal.«

Temu nasproti se ugotavlja:

Po nalogu c. in kr. zunanjega ministra je imel legatski svetnik v pok. grof Nikolaj Revertera za zaupnikom gospoda Clemenceaua, francoskemu vojnemu ministrstvu dodeljenim grofom Armandom, ki je bil poslan v Švico na pogovor s prej imenovanim, ondudaj ponovne pogovore. O priliki pogovora obeh gospodov, ki se je vršil dne 2. februarja t. l. v Freiburgu v Švici, se je razpravljalo vprašanje, ali in na kateri podlagi bi se mogel doseči pomenek med zunanjima ministroma Avstro-Ogrske in Francije ali med oficijelnimi zastopniki teh ministrov za dosego splošnega miru. Nato je grof Revertera, čim si je preskrbel navodila c. in kr. zunanjega ministra in po njegovem nalogu grofu Armandu v svrhu naznanila gospodu Clemenceauu v zadnjih dneh februarja, da je grof Czernin za pomenek z zastopnikom Francije pripravljen in da smatra pogovor z upanjem na uspeh kot mogoč, kakor hitro se Francija odpoje svojim osvojevalnim namenom glede Alzacije-Lorene. Grofu Reverteru so nato v imenu Clemenceaua odgovorili, da le-ta ni v položaju, sprejeti predlagano odpojev Francije na to aneksijo, tako da bi bil sestanek zastopnikov po obojestranskem mnenju tačas brez koristi.

Odmev v Franciji.

»Neue Zürcher Nachrichten« poročajo, da je Czerninova izjava o Clemenceaujevem vprašanju učinkovala v Parizu kakor bomba. Nastala da je politična panika. Pristaši Caillauxa so se začeli zelo gibati, razburjenje narašča vsako uro in padec Clemenceaua je neizogiben. V parlamentu pričakujejo viharja. Tako navedeni curiški list.

Iz Rotterdamu istotako poročajo, da so se v francoski zbornici protivladne struje izredno okrepile in da je padec Clemenceaua nedvomen. Clemenceau pa da se ne namerava udati, marveč bo v slučaju potrebe razpustil parlament in proglasil diktaturo.

Krščanski socialci in preosnova ustave.

Prof. dr. Sommeregger piše v »Kärntner Tagblattu«:

Pretežno agrarna sestava krščansko-socialne stranke ji daje v njenih okrajih trdno jedro, povzroča pa na drugi strani delno občutno pomanjkanje inteligenčnih moči, ki bi mogle obvladati težke naloge novega reda. Kot socialna stranka ni tako zelo navezana na politiko nacionalnih gesel, krščansko-socialni program ji daje v zelo velikih točkah podlago za sporazum s podobnimi strukami pri drugih narodih. Tako je postala državna potreba ter je poklicana za posredovalko. Odločno se je oprijela programa ustavne reforme in v svojem ustavnem odseku pridno delala. V večini točk smo že dosegli enotno mnenje in v bližnjem času se bomo z zastopniki nemško-nacionalnih strank skupno posvetovali, da najdemo splošen nemški pravec. Iz nemško-narodnega tabora nam je od mnogo strani došel poziv, naj naša stranka prevzame vodstvo, ker se je doslej izkazalo kot nemogoče, da bi nacionalne stranke same iz sebe prišle do edinosti. Tu se radikalec boji radikalnejšega, globok prepada zija v nacionalni zvezi, ki loči nemško svobodomiselnost sudetskih dežel od alpskega, dualizem, ki že desetletja nesrečno vpliva na nemško politiko v Avstriji. Tudi vlada je nekoliko dvignila svoj pajčolan, ki je skrival njene namene. Njeni predlogi se v temeljnih potezih v mnogočem

strinjajo z nazorom krščanskih socialcev, da je pa tudi povod težkim pomislekom, ki pa leže bolj na poprišču upravnih nego ustavnih reform. Koncept liberalnih upravnih teoretikov je v njih jasno razviden, tudi socialističen vpliv se da ustanoviti. Slovanski državnopravni načrti v vladne predloge niso sprejeti, zato vlada pri teh strankah ne sme računati na prijazen sprejem. Narodna avtonomija v kronovinskih mejah, ki jo označuje vlada kot temelj narodnih razprav, je čisto prava misel; praktična izvršitev vzbuja resne pomisleke, vendar se da vse to še izpremeniti. Drugo vprašanje je, če imamo še moč, da ta minimalni program nasproti Slovanom in socialistom še izpeljemo ali pa je na usoden način že prepozno. Parlamentaren red na tej podlagi je tačas pač izključen. Za popolno razčiščenje narodnega boja je ravno tako malo nade, toda koristna omejitev in oslabeitev se da doseči. Čehi in Jugoslavlani seveda ne bodo zadovoljni in stremenje po državnem zedinjenju vseh narodnih moči bo tudi v bodoče delovalo ter se ob nepremagljivi oviri Ogrski še davno ne bo hotelo ustaviti. V večini vprašanj se bomo morali zadovoljiti z delnimi rešitvami, ki kot kompromisne formule na nobeni strani ne bodo posebno zadovoljile. Pot za nadaljnjo organsko grajenje naše ustave ostane vsekakor odprta. Upamo, da se da na podlagi narodne avtonomije ustvariti red, ki bo vse narode varoval pred narodnim nasilstvom, jim vsem zagotovil enakopraven delež v zakonodaji in upravi in dovedel mogočno utripajoče narodne sile na novoodprtih popriščih dela do zdravega izživetja. Nobenega razloga nimamo, da bi pred prekipevajočim radikalizmom kapitalizma, trdni hočemo počakati, da se ob sili dejstev iztrezni. Mirnosti ne smemo izgubiti, ne izjavljati politike jeze in maščevanja, marveč moramo nasproti narodnim strujam, o katerih elementarni moči se ne smemo udajati nobeni zmoti, zavzeti prostodušno in velikodušno stališče, v kolikor nam to dovoljuje enotnost in moč države in varstvo lastnih narodnih interesov, ki so nam ravno tako dragi kakor Slovanom njihovi. Nemški Avstrijci pa smo poklicani za stražarje dragocene državne imovine, tega častnega mesta ne smemo zapustiti.

Misijonska enketa.

Vojska ovira in razdira tudi misijone katoliške Cerkve. Zato je posebno v tem času za vse katoličane važno in potrebno, da se zanimajo in delajo za misijonsko misel. Veseli smo lahko, da se ravno katoliški Slovenci posebno zavedajo te naloge. Lepe misijonske organizacije: Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, Misijonska zveza, Dejanje sv. Detinstva, Klaverjeva družba so predvsem v ljubljanski škofiji razširjene in ljudstvu priljubljene. Da se delo za zedinjenje razkolnikov in za poganske misijone še bolj izpopolni in se katoliški Jugoslavlani tudi v misijonskih društvih kolikor mogoče enotno organizirajo, je bila v sredo 3. aprila v ljubljanskem semenišču misijonska enketa. Otvoril jo je ljubljanski g. knezof, vodil pa predsednik škofijskega odbora za cerkvene družbe in bratovščine g. kanonik Nadrah. Iz Hrvatske so prišli trije zastopniki: unijatski škof iz Križevcev, mil. g. dr. Njardri, ravnatelj unijatskega semenišča v Zagrebu dr. Severović in tajnik zagrebskega nadškofa g. dr. Dočkal. Iz Koroške so prišli g. prelat dr. M. Ehrlich, prof. dr. Lamb. Ehrlich in mons. Podgorc. Goriško nadškofijo je zastopal g. dr. Srebrnič, Trst g. dr. J. Ukmar, zastopnik lavantinske nadškofije je bil zadržan. Iz Ljubljane je bil navzoč odbor Misijonske zveze s predsednikom dr. Janežičem, odbor Apostolstva, voditelj Dejanja sv. Detinstva in še drugi gospodje. Iz št. Vida je prišel g. rektor mons. dr. Gnidovec.

Temeljito je bilo poročilo o misijonskih organizacijah, posebno o velikih lijonskih družbi za razširjanje sv. vere, ki jo pa peži tako priporočajo (ref. prelat dr. Ehrlich) in o razmerju Misijonske zveze do lijonske družbe (ref. svetnik Kalan). Enketa želi, naj se razširi lijonsko društvo po naši Misijonski zvezi po vsem slovanskem jugu, naj bo samostojna podružnica lijonske družbe. Seveda ima Misijonska zveza širši delokrog kot lijonska družba, želi tudi vzgajati misijonarje, dočim lijonska družba predvsem nabira samo denar.

O načrtu za misijonišče je poročal g. dr. Zdešar (koref. dr. Severović in dr. Srebrnič). Sklenila je enketa tudi, da se ustanovi nov misijonski list (ref. g. dr. Pečjak, koref. mons. Podgorc), ki naj bi bil glasilo misijonskih organizacij, Misijonske zveze, Apostolstva in Dej. sv. Detinstva. Znanstveni list za misijonske razprave pa naj bi bil za Slovence »Voditelj«. Prof. dr. Grivec je razložil ustroj, delo in važnost Apostolstva, sklicujoč se posebno na delo Benedikta XV., ki je ustanovil posebno kongregacijo in akademijo za orient.

O Dejanju sv. Detinstva je poročal voditelj katehet Čadež in predlagal, naj se razširi ta lepa otroška misijonska četica enotno po škofijah.

O smotrenosti in pomenu ženskih misijonišč je govoril č. g. Tampej, lazarist iz Celja.

Samostojnost obeh velikih misijonskih organizacij, ki sta ločeni po svojem cilju, Misijonske zveze in Apostolstva, razširjenje po celem slovanskem jugu, potreba za vodov za vzgojo misijonarjev in potreba posebnega misijonskega ljudskega lista so torej tvorili glavni predmet te pomenljive enquete.

Temeljita poročila gg. referentov se bodo objavila v »Vzajemnosti« ali v kakem drugem listu, ker »Voditelj« med vojsko ne izhaja.

Na prihodnji misijonski enketi se bo razpravljalo posebno o misijonskih zavodih Apostolstva in Misijonske zveze.

Iz Gorice.

Dne 1. aprila 1918.

Veliko noč smo praznovali v Gorici za sedanje žalostne čase še precej slovesno. Le želodec ni bil nič kaj zadovoljen, kajti priboljškov, na katere je bil ob veliki noči navajen, ni bilo od nikoder. Aprovizacija je sicer dala, kar je imela; če pa sama nič nima, potem tudi drugim ne more postreči. In tako smo videli na velikonočni dan po ulicah ravno tako žalostne in potrte obraze kakor na veliki petek. Koliko ljudi je bilo na veliko noč lačnih! Saj se skoraj vsakemu človeku na obrazu bere, da trpi pomanjkanje. Če povem, da še kruha nismo za veliko noč imeli, in tudi koruznega ne, potem je vse povedano.

Cerkvene slovesnosti so se vršile v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Knezo-nadškof dr. Fr. Sedej je osebno vodil procesijo Vstajenja na velikonočno soboto ob 5. uri popoldne ob asistenci sedaj v Gorici se nahajajoče duhovščine. Procesije so se udeležili načelniki vseh v Gorici se nahajajočih vojaških in civilnih uradov s štacijskim poveljnikom na čelu. Vojaštvo je okrog Travnika naredilo kordon, med tem ko je častna stotinja pešcev korakala pred Najsvetejšim. Pri procesiji je igrala godba naše c. in kr. voje mornarice. Na Travniku se je zbralo še precej ljudi, večina vojakov in okoli 2000 civilnih oseb. Seveda procesija ni imela tistega sijaja kakor druga leta. Tako n. pr. je bil na Travniku samo en balkon s zastavami in preprogrami okrašen. Tudi cerkev sv. Ignacija je oropana svojega bivšega sijaja, in človek stopi v bivši veličastni hram božji s strahom, da mu kak kos stropa ali druge ruševine ne pade na glavo. Prepih v cerkvi je velik, saj so vsa stekla razbita. Ker so orglje polomljene, je harmonij spremljal petje pri Vstajenju in drugi dan pri pontifikalni sveti maši.

Na veliko noč je koncertirala v ljudskem vrtu godba vojne mornarice, kjer se je pa le malo ljudi zbralo, ker ljudi s praznim želodcem v trebuhu nič kaj ne veseli poslušati lepih akordov godbe, ki ne nasitijo.

Gostilne so bile ta dan popoldne zasedene kljub temu, da stane liter vina 6 kron. Vojaštvo, ki sme do 7. ure zvečer hoditi po mestu, je napolnilo vse javne lokale.

Civilnih oseb je v Gorici vedno več, in vsakdo si popravlja svoje stanovanje kakor pač more in zna, da je le pred dežjem varen. Pri teh popravah gredo vojaške ali civilne oblasti ljudem le malo na roko, ker ni ne materiala in ne ljudi na razpolago. In če hoče kdo kaj imeti, si mora sam napraviti, sam se potruditi in sam plačati. Za čiščenje raznih ruševin z dvorišč, kleti itd. se sicer tu in tam dobi vojne ujetnike, delo pa gre le počasi izpod rok. Moraš seči v žep ali pa skuhati polento delavcem, če hočeš, da bo delo kmalu opravljeno.

Streliva se po raznih dvoriščih in kletih še vedno mnogo dobi, in nesreče se dan za dnem ponavljajo v mestu in še bolj pogosto v okolici. Le pogled v vojaške bolnice v Gorici ti pove dovolj. Posebno je mnogo otrok po razstreljivo poškodovanih in mrtvih.

Obdelovanje polja le počasi napreduje, ker manjka vprežne živine. Tako je tudi v okolici. Razne občine so dobile po tri pare malih, šibkih in sestranih volov, ki naj bi vlekli plug po trdem in po vojaštvu poteptanem polju. Da je to malo, se razume. Semena so došla v veliko manjši meri, kakor se je pričakovalo.

In tako obnovev Gorike prav počasi napreduje. Če bo šlo tako naprej, potem se naša Goriška ne bo niti v 1000 letih obnovila.

Politične novice.

+ Dr. Baernreither in Čehi. Dunaj, 4. aprila. Načelnik zunanjega odseka avstrijskih delegacij dr. Baernreither je odgovoril na protest predsedstva Češkega sveta. V odgovoru povdarja, da grof Czernin izrecno želi govoriti v eni sej zunanje odseka delegacij. Dalje pravi dr. Baernreither: »Zavedam se popolnoma odgovornosti, ki jo nosim glede sklicanja seje. Ker je pa prispel grof Czernin neposredno pred

prazniki za par dni na Dunaj, mi ni bilo vsled nenavzočnosti vseh članov odseka mogoče pravočasno sklicati seje. Pač pa bom sklical sejo, kakor hitro se bo mogel zunanji minister posvetovati odseka udeležiti.«

+ Czernin in dunajsko mestno zastopstvo. Kakor poročajo listi, je soc. demokratični mestni svetnik Neumann takoj odgovoril grofu Czerninu ob sprejemu na njegov govor, toda cenzura je objavo tega govora po navodilu grofa Czernina zadržala.

+ Czernin in časopisje. »Arbeiterzeitung« piše: »O govoru grofa Czernina se sme razpravljati, tako nam je naznanila v ponedeljek tiskovna policija. Poslužili smo se dovoljenja in komentirali smo ministrov govor. Uspeh svobodnega razmotrivanja: štiri bele lise. Nato plah ugovor! Saj je vendar komentar bil dovoljen. Toda manj plah odgovor: Komentar že, toda ne napadi. Sedaj smo na jasnem: O govorih grofa Czernina se sme toliko razpravljati, v kolikor se hvalijo. Tam kjer se pričinja kritika, ali vsaj graja, tam je svoboda razmotrivanja pri koncu. Dovoljeno je, navduševati se z grofom Czerninom — in če pogledamo današnje durajske liste, ki so vsi iz sebe, se zdi, da nima navdušenje postavljen nobene meje, niti meje okusa — toda gorje temu, ki ima pomisleke. Bolje bi bilo, da se zaduši, kakor jih izreče. Namen se mu ne posreči. Odgovor na kritiko je prepoved!«

+ Konferenca četverozveze v Berlinu. Iz Berlina: Potem, ko se podiše mir z Rumunijo, bo zborovala v Berlinu konferenca držav četverozveze.

+ Ukrajina ponuja vladi sovjetov mir. Petrograjska brzojavna agencija sporoča: Ukrajinska rada je predlagala svetu ljudskih pooblaščenec mir.

+ Amerika napove Bolgariji vojsko. »Morningpost« poroča iz Washingtona: Wilson namerava od kongresa zahtevati vojno napoved Bolgariji. Ko so napovedale Združene države Avstriji vojsko, je bil kongres pripravljen, da se tudi Bolgariji in Turčiji vojska napove, a Wilson iz neznanih vzrokov ni bil za vojno napovedi.

+ Gališki Poljaki smejo organizirati svoje tiskovne urade v sovražnem inozemstvu. Gališki Poljaki so odprli v državah sporazuma — in to v sporazumu z avstrijsko vlado — več tiskovnih uradov v sovražnem inozemstvu, da informirajo svet o poljskem vprašanju. Tako zadnje čase pod vodstvom K. Wojnickega v Parizu. Toda to vznemirja nemški »Ostmarkverein«, ki se je obrnil na nemškega kanclerja s pozivom, naj Nemčija nadzira delovanje te pisarne, ker deluje v francoskem duhu.

+ Nove ogrske zakladne zadolžnice. Ogrski finančni minister dr. Popovics je sklenil novo posojilo v obliki zakladnih zadolžnic. Izdali jih bodo za 900 milijonov kron po kurzu 95%. Polovica zadolžnic zapade 1. junija 1929; 600 milijonov kron prevzame Rotšildov konzorcij na račun budimpeštanskih in dunajskih velikih bank in ogrske poštne hranilnice, 300 milijonov prevzamejo ogrske osrednje banke. Javno se nove zadolžnice ne bodo podpisavale.

+ Izvoz iz Ukrajine v Avstrijo. »Odes. Novosti« poročajo z dne 19. marca, da so par dni po prihodu avstrijskih in nemških čet v Odeso odposlali iz odeskih skladišč v Avstrijo 600 vagonov žita. Istotako so odposlali v Avstrijo v Peresypu se nahajajoče vojno železnico z vozovi in tračnicami v dolgosti 200 vrst. — Avstrijski nakupovalci so kupili od neke odeske trdke 275 pudov singoporskega popra in sicer pud za 325 rubljev. V Avstriji stane sedaj pud popra do 1000 rubljev.

Bitka na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 4. aprila. Uradno: Zahodno bojišče: Na bojišču so se južno od Somme boji zopet poživili. Sovražnik nas je skušal presenetiti; zgodaj zjutraj in popoldne je po močnem topniškem pripravljalnem obstreljevanju štirikrat napadel višino jugozahodno od Moreuta, katero smo mu iztrgali, a polastil se je ni, kakor je nameraval; njegovi napadi so se zrušili z velikimi izgubami zanj.

Sovražni napadi pred Verdunom in pri gozdu Parray so se zrušili s težkimi izgubami za sovražnika. Na mnogih točkah so živahno streljali.

Na več mestih se je živahno streljalo.

Berlin, 4. aprila. Uradno: Vzhod: Nemške čete so se sporazumno s finko vlado ustalile na finski celeni.

Berlin, 4. aprila. Uradno: Naše napade južno od Somme smo nadaljevali in priborili nove uspehe.

Ker so Francozi nekaj dni obstreljevali Laon, smo pričeli Reims obstreljevati.

Ludendorff.

Angleško poročilo.

London, 2. aprila zjutraj. Včeraj smo, ko smo se bojevali med Avro in potokom Luce, ujeli 50 mož in zaplenili 13 strojnih

pušk; v tej pokrajini smo našli veliko mrtvih Nemcev. Sovražnik je pozneje podnevi napadal s protinapadi, ki jih je naše topništvo s težkimi izgubami zanj zrušilo. Sovražno nemško baterijo, ki je tam nastopala, smo zelo blizu napadli; naše strojne puške so jo prisilile, da je utihnila. Pri Hebuterni smo izvedli krajno podjetje in ujeli 73 mož, zaplenili 3 strojne puške in pobili veliko Nemcev. Popoldne je sovražnik pričel s protinapadom, katerega smo popolnoma odbili. Na ostali bojni črti smo nastopali z uspešnimi sunki, med katerimi smo ujeli nekaj mož, posebno pri Avchevilli in Hollebeki.

London, 3. aprila zjutraj. V ojestrem boju smo odbili močan sovražni oddelek, ki je prodiral proti našim postojankam blizu Vaupouxa. Veliko Nemcev smo ubili, nekaj jih ujeli. Naše čete so borile v minuli noči z uspehom krajni boj blizu Ayette, ki je sedaj v naših rokah. Nad sto mož smo ujeli in zaplenili tri strojne puške. Blizu Serre smo včeraj tudi nekaj mož ujeli. Sicer se ni z bojišča nič poročalo. Lincolns-hirske čete so napadle včeraj zjutraj sovražne jarko jugovzhodno od Loosa. Vrnile so se z 31 ujetniki in z eno strojno puško. Uspešno smo ponoči napadli severovzhodno od Poelkapelle in ujeli nekaj mož.

London, 3. aprila zvečer. Podnevi je bilo na celi črti primeroma mirno. Krajni boj se je bil ponoči in danes zjutraj blizu Feuchyja in Hebuterne. Zaplenili smo dve strojni puški in pobili veliko Nemcev. Pri z uspehom izvedeni naši včerajšnji operaciji v Ayetti smo ujeli 192 mož, 6 častnikov je med njimi. Sicer se ni nič posebnega zgodilo.

London, 3. aprila. Uradno: Položaj se ni izpremenil.

Francosko poročilo.

Pariz, 2. aprila zvečer. Podnevi so posebno med Montdidierjem in Lassignyjem živahno s topovi streljali. Naše baterije so obstreljevale sovražna zbiranja vzhodno od Cetignyja. Naše čete so na levem bregu Oise jugovzhodno od Servaisa napadle močni sovražni oddelek in ga vrgle. Sovražnik s svojim presenetljivim napadom ni ničesar dosegel. Z ostale boje črte se nič ne poroča.

Pariz, 3. aprila popoldne. Uradno: Ob Sommi in Oisi so s topovi na obeh straneh močnejše streljali. Sovražnik je južno od Moreula živahno napadal francoske postojanke, ki leže med Moriselm, Naillyjem in Rainhevalom. Napadalec, katere je francoski ogenj odbil, so se le na eni točki francoskih obrambnih postojank ustalili. Nemci so poskušali severno od Rollota napadati, a se je njih poskus v francoskem ognju izjalovil. Francozi so nastopali sinoči na severnih slemenih Plemonta, kjer so svoje postojanke znatno razširili in ujeli 60 mož. Z ostale fronte se ni nič poročalo. Skupine francoskih letalcev so vrgle 31. marca in 1. aprila 12.000 kg bomb na železnice in taborišča v Hamu, Chauryu, Noyon itd. Chaulneški kolodvor in nemški tabor pri Royi so obstreljevali z bombami in s strojnimi puškami. Francoska preganjalna letala so se mnogokrat zapletla v boje; sestrelila so 8 nemških letal, dve je uničilo naše obrambno orožje.

Pariz, 3. aprila zvečer. Uradno: Pehota podnevi ni nastopala. Topovski boj je bil precej živahen severno od Montdidierja, rožbeno med Demuinom in Hangarden - Santerro. Sicer je bilo podnevi povsod mirno.

× × ×

Foch je 3. t. m. pričel z ofenzivo. Napadal je na dveh točkah: jugovzhodno od Moreula, pred Verdunom in v gozdu Parroy, ki se razteza južno od prekopa med Reno in Marno proti lorenški meji. Tudi sicer so živahno streljali. Nemci poročajo, da so vse napade odbili. Sinočnje nemško večerno poročilo sporoča, da so Nemci priborili južno od Somme nove uspehe.

× × ×

Wolffovo poročilo.

Berlin, 3. aprila. Wolff: Med odmorom, ki traja na zahodu nekaj dni, so Angleži in Francozi krvaveli, ker so napadali s protinapadi; njih izgube so neizmerne. Nemci so dosegli krajne uspehe, ker so zasedli važne postojanke na zahodnem bregu reke Avre. Večjih bojev na zahodnem bojišču zdaj ne bijejo, kar je naravno. Takim silnim udarcem, kakršni so se v zadnjih tednih zadajali, je moral slediti odmor, da se pripravljajo nadaljni odločilni boji. Nemško vrhovno vojno vodstvo je tudi pri prejšnjih ofenzivah tako postopalo: predno so predrli pri Gorlicah, je dal časa orožje počivalo, nakar je izbruhnil tem krepkejši in uspešnejši naval. Ravno tako so postopali v Italiji, ko so dosegli črto Tilment. Metodično vojskovanje je dozda Nemcem vedno jamčilo uspeh.

Berlin, 3. aprila. Wolff: V zadnjih dneh minulega mesca so ovirali oblaki, dežni viharji nemške zračne sile, ki so se zato omejevale na poizvedbe v bližini bojišča in na napade v bojni črti in za njo. Obe nalogi so uspešno reševali. Naši zrakoplovi so v viharjih nadzorovali boje in streljanje

s topovi. Na važne kolodvore, posebno v Compiègni in v Longuenu pri Amiensu in na prometne točke in zbirališča čet za sovražno bojno črto so v ugodnih urah metali bombe. V Boulogno so ponoči na 1. in 2. aprila metali najtežje bombe. Dne 1. aprila so po načrtu poizvedovali; v zraku so se zelo živahno borili: 22 letal in 5 zrakoplovov so sestrelili. Odkar se bije bitka je sovražnik izgubil nad 192 letal in 11 zrakoplovov. Naši obrambni topovi proti letalcem so jih 46 sestrelili. Mi smo izgubili 33 letal in 4 zrakoplove.

Berlin, 4. aprila. Wolff: Nemci so včeraj opoldne prekinili obstreljevanje Pariza, ker so zvedeli, da pokopljejo popoldne v Parizu žrtve slučajnega strela.

× × ×

Angleški kralj na bojišču.

Geni, 3. aprila. Angleški kralj je v četrtek obiskal angleško fronto v Franciji.

Angleške ojačbe.

Geni, 4. aprila. Pariški listi sporočajo iz Londona, da pride v 8 do 14 dneh nad 500.000 Angležev v Francijo.

Rotterdam, 4. aprila. »Daily Mail« poroča: Fochovi strateški načrti se morejo do poleti izvesti le, če pošljejo Angleži dva milijona vojakov na bojišče.

Brazilske čete v Evropi.

Pariz, 2. aprila. Listi poročajo iz Rio de Janero: Sklenilo se je, da pošljejo brazilske čete v Evropo.

Angleško časopisje.

Rotterdam, 4. aprila. »Manchester Guardian« piše: Če se Nemcem tudi posreči, da vržejo Angleže iz Calaisa in Francoze iz Pariza, miru le ne bodo dosegli; taka odločitev bi namreč Angležev in Američanov ne pomirila.

Avstrijsko uradno po. očilo.

Dunaj, 4. aprila. Uradno:

Na italijanski bojni črti v gorah so nekoliko živahnejše streljali. Sovražnik, ki je napadal s poizvedovalnimi sunki, nam je več ujetnikov prepustil.

Načelnik generalnega štaba.

× × ×

Pred boji v Italiji.

Berlin, 3. aprila. General baron Aradne je pisal v »Berliner Tagblattu«: Na italijanski fronti se zelo hitro pripravljajo na nove boje. Nizozemsko časopisje napoveduje ofenzivo avstrijske armade.

Kolin, 4. aprila. Köln. Volkzeitung poroča: Londonski listi pišejo, da so prepehili Avstriji vojni material iz ruske na italijansko fronto. »Times« sodijo, da se trenutni položaj na sovražnih črtah ne bo več dolgo vzdrževal. Nemci pričakujejo le še svojih težkih topov.

Švedska proti Nemčiji — Boji na Finskem.

Položaj med Nemčijo in Švedsko se poostruje. V Berlinu so izvoz Švedski namenjene premoške znižali za eno tretjino, ker je znižala Švedska svoj izvoz Nemčiji. V soboto je sklicala švedska vlada posvet vseh lastnikov ladij. Razpravljali bodo o pogodbi Švedske z Anglijo, s katero odstojijo Švedi Angliji veliko ladjinega prostora. Razmere med Švedsko in Nemčijo je poostrihl nastop Nemcev na Finskem, ki so se izkrcali tam na poziv finske vlade. Na Finskem so pa že tudi Švedi nastopili proti rdečim gardam. Iz Stockholma poročajo, da se položaj na finski fronti ni izpremenil in da rdeči gardiste Rusija močno podpira. Stockholmski listi dalje sporočajo, da se je zapletla švedska brigada v Tamerforsu v boj s kozaki, ki so s strojnimi puškami napravili velike vrzeli v vrstah finskih belih gard. Švedi so kljub velikim izgubam napredovali in potegnili za seboj tudi finske čete, ki so se že umikale. — Čisto nič bi se ne čudili, če se vname zaradi Finske še med Nemčijo in Švedsko vojska.

Ljubljanska aprovizacija.

a Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1201 do 2400 prejmejo meso po znižanih cenah v soboto, dne 6. t. m. popoldne na Poljanski cesti štev. 15. Razdelilni red je bil objavljen včeraj.

Liubljanske novice.

Ij Seja ženskega odseka za invalide bo v sredo 10. t. m. v Alojzijevišču ob petih popoldne.

Ij Mestna branilnica ljubljanska naznanja svojim vložnikom, ki so pri njej podpisali VII. avstr. vojno posojilo, da so obveznice in zakladnice došle. Izročila jih proti vrnitvi začasnih potrdil.

Ij Mizerija s čevlji. Prejeli smo: Prav ste imeli, ko ste v sinočnjem »Slovenu« zapisali, da bi bilo najbolje, ako bi v polletnem času hodili bosi vsi od prvega ministra do zadnjega berača. Čevljev ni zlepa dobiti. Imeti morajo že posebne zveze, da za drag denar staknejo kje par čevljev. V Pollakovi tovarni jih delijo samo ob petkih od 9. do 12. ure dopoldne, pa si srečen, če prideš na vrsto. Tri petke sem čakal — za-

stonj. Poskušal sem pri čevljarjih, pa sem povsod dobil odgovor: prinesite usnje in podplate. Kje naj jih vzamem? Neki mojster je bil pripravljen napraviti nove čevlje za 180 K. Čul sem, da obrtna zbornica nakazuje čevljarjem usnje in podplate, a ti jih — če ne vsi, vsaj mnogi — zamenjajo po deželi za živila. Kaj pomagajo nakaznice za čevlje, ki jih dobiš po 80 v., ko pa ni čevljev. Mogoče si mislijo na Dunaju papirnate čevlje v obliki teh nakaznic.

Ij Popreča se že od leta 1914. Iva n Rejec, kurjač v deželni bolnici v Ljubljani, ki je služil pri domobranskem pešpolku št. 27. Pogrešili so ga že po prvi bitki v Galiciji. Takrat je imel vojno pošto št. 48. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj blagovoli sporočiti Františku Rejec, Ljubljana, deželna bolnica.

Ij Našla se je ženska ura. Dobi se na Ahacelji cesti 5.

Ij Najden je bil na Vodnikovem trgu ščipalnik; lastnik naj vpraša v Katoliški bukvarni.

Ij Našla se je pred magistratom denarnica s srednjo svoto denarja. Kdor jo je zgubil naj se zgasi v Ravnikarjevi ul. 11.

Dnevne novice.

— Davčna pritožba ljubljanskega škofa. Knezoškofu ljubljanskemu je davčna oblast za zavode v št. Vidu nad Ljubljano predpisala pristojbinski ekvivalent 59.454 kron za čas od leta 1905, ko je bilo poslopje izročeno svojemu namenu, do 1915. Proti temu se je knezoškof pritožil na upravno sodišče, ker bi pristojbino imeli predpisati še-le od leta 1916 in ker cenitev poslopja ni prava; hiša je z 1.560.567 kronami mnogo previsoko cenjena. Upravno sodišče je pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo iz formalnega vzroka, ker je pritožnik sam zahteval sodnijsko cenitev in je tedaj ne more izpodbiti.

— Nove rekvizicije. Z Dunaja poročajo: Tako na Ogrskem kot v Avstriji bodo v najkrajšem času pričeli z rekvizicijami. Novo je, da bodo komisije natančno preiskale vse hiše in gospodarstva. Pregledale bodo vsak najmanjši kotiček. Kdor bo na prvi poziv oddal to, kar ima odveč, temu bodo blago po primerni ceni plačali in ne bo kaznovan, četudi je zaloge doslej prikrival.

— Splošna prepoved kurjenja. Uradno: Nižjeavstrijsko namestništvo je po naročilu ministrstva javnih del zapovedalo, da se od 7. aprila naprej na Nižje Avstrijskem ne sme kuriti. Prestopki se bodo kaznovali z denarnimi globami do 20.000 kron.

— Razveseljiv popravek. Okrajni glavar postojnski nam je poslal po § 19 t. z. naslednji popravek: »Ni res, kar stoji v izdaji št. 72 z dne 29. marca t. l., namreč da bi bil kdaj rekel: Dr. Krek je bil izdajalec. — Pilshofer, c. kr. okr. glavar.«

— Ruski ujetniki niso nič več — ujetniki. V kratkem izide ministrska naredba, ki bo določila, da se mora postopati z ruskimi ujetniki tako kakor z najetimi delavskimi močmi in v bodoče ne bodo vezani izvrševati dela kot ujetniki. V bodoče se bodo smeli svobodno gibati, obiskovati kavarne, gostilne, gledališča itd. V roku dveh do treh mesecev bodo poslali tiste, ki to žele, nazaj v Rusijo, dočim bodo izdali za tiste, ki nameravajo ostati pri nas, posebna navodila.

— Razpisane uradniške službe pri državni železnici. Z dnem 1. julija 1918 sprejme c. kr. uprava državnih železnic nekaj upravičencev do uradniških mest. Prosilci morajo vložiti svoje lastnoročno pisane in s kolegom za 2 kroni opremljene prošnje najkasneje do 10. aprila t. l. pri poljubnem c. kr. ravnateljstvu državnih železnic ter dokazati z listinami sledeče sprejemne pogoje: 1. Starost 17 do 35 let (krstni ali rojstni list); 2. avstrijsko državljanstvo (domovinski list); 3. pošteno življenje (spričevalo iz najnovejšega časa); 4. uspešni obisk srednje šole, katere zrelostno ali odhodno spričevalo daje pravico do enoletnega prostovoljstva (zrelostno ali odhodno spričevalo ter polletna spričevala zadnjih 2 šolskih let pred izšolanjem na dotičnem zavodu); 5. popolno telesno sposobnost za izvrševalno železniško službo (katera se določi potem železniško-zdravniške preiskave); 6. Znanje nemškega službenega jezika v besedi in pisavi in po potrebi tudi drugega deželnega jezika (šolska in izpitna spričevala). Zmožnost rabe nemškega službenega jezika, zadostujoče za službeno rabo, dožene se potem proste skušnje po uradnikih uprave državnih železnic. Prosilci, kateri izpolnjujejo vse te pogoje in so vojaške službe popolnoma prosti, se sprejmejo s službenim redom z dne 1. julija 1918 ter jim gre od dne nastopa službe mesečni pripomoček 50 K z dotično draginjsko doklado najmanj 50 K in največ 95 K na mesec. Prosilcem, kateri izpolnjujejo vse pogoje, pa niso prosti vojaške službe, zagotavlja se sprejem z enakim činovnim redom in z enakimi prejemki pod pogojem, da jih pristojna vojaška ob-

last oprosti vojaške službe. Sprejeti prosilci se prideliijo v svrhu strokovne izobrazbe železniški strokovni šoli, katere kraj se bo v smislu službenega reda smatral tudi za prvi službeni kraj. Upravičenci morajo položiti na tej šoli predpisane izpite ter dobiti po strokovnem izpitu iz brzojavne, telefonske in varovalne službe (tri mesece po vstopu) višarini adjutum mesečnih 60 K in se imenujejo istočasno za uradniške aspirante. Po uspešno dokončani strokovni šoli morajo ti upravičenci izvršiti še trimesečno šolanje v prometni službi in prestati praktični prometni izpit, nakar se poviša adjutum na mesečno 100 K (draginjska doklada se plačuje naprej). Za časa obiska strokovne šole so slušalci tudi deležni vseh preskrb za prehrano, obleko itd. od strani uprave državnih železnic. Imenovanje za uradnika 10. činovnega reda s plačo 1600 K na leto in dotično stanarino vrši se v slučaju dovoljnega službovanja najkasneje 3 leta po 1. juliju 1918. Službeno razmerje je pa mogoče odpovedati tekom 5 let od dne imenovanja za uradnika 10. činovnega reda.

Primorske novice.

p Odlikovanja in imenovanja. Računski revident, Josip Olivotto, je bil imenovan za računskega svetnika v namestništvem računskem oddelku, dr. Alojzij Vlah za adjunkta finančne prokurature na Primorskem.

p C. kr. državna obrtna šola v Trstu. Po premaganju različnih po sedanjih splošnih in krajevnih razmerah povzročenih težkočah se odpravi 15. aprila tekočega leta ob 8 zjutraj na c. kr. državni obrtni šoli v Trstu in sicer v poslopiju v ulici Dobler št. 4, II. nadst., ženska obrtna šola za šivanje perila, ukrojitve oblek, za ženska ročna dela (čipke in vezila). Ta ženska obrtna šola zasleduje namen, da poda v to obrt spadajoče ročnosti, razven tega pa tudi gotovo stopnjo gospodinjstvenega znanja. Šola bo obsegala prvi in drugi razred in delavnico. Izobrazba bo trajala torej tri leta. Obisk trefnega letnika (v delavnici) ne bo obvezen, ker bo že z dobrim uspehom dokončani drugi letnik dal pravico do spričevala, ki velja kot dokaz izučenja one obrti, oziroma ki nadomestuje pri rokodelski obrti ukrojitve oblek, spričevalo pomagalk in izpit za pomagalko (Gesellenprüfung). — Delavnice so v to namenjene, da utrdijo in razširijo v prvih dveh razredih pridobljeno v to svrhu spadajočo in splošno izobrazbo. Z ozirom na pozni čas se bo odprl v tekočem letu in sicer za čas do 15. julija, torej za tri mesece, pripravljajni tečaj za šivanje perila in ukrojitve oblek. Prosilke, ki so se bile svoj čas prednaznale, imajo prednost. — Vpisovanje se bo vršilo v sredo 10. in v četrtek 11. aprila, od 9—12 zjutraj v ravnateljstvu na ulici Stadion št. 31, I. nadst., šolnina znaša 4 K (za inozemke 30 K). Razen tega se mora plačati 2 K za šolsko potrebščino. Učenke brez gmočnih sredstev, ki so avstrijske državljanke, so lahko oproščene šolnine. Pouk obsega 25 ur na teden. Poučevanje se vrši v italijanskem jeziku.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J. Po tretji izdaji prestavil France Fr. Steč (Dalje.)

(Dalje.)

Bielski.

Pri vsem tem igra veliko vlogo politika. Vladajoči krogi mnogih dežel uvidevajo veliki vpliv, ki ga ima do danes vera na ljudstvo, in radi tega se hlinijo, kot bi bili navdušeni za vero, branijo njene interese, in kadar je potreba, se klanjajo celo Vatikanu. To je pa tudi vse.

Hainberg.

Jaz ne uvidim prav, da bi vladajoči sloji, ali vsaj oni, ki branjajo vero v državnem zboru ali v tisku ali v družabnem delu ne delali tega iz lastnega verskega prepričanja. Tudi ne vem, da bi kje tako bilo. Toda če bi se tudi kje zgodilo, da bi vladajoči sloji samo iz političnih ozirov podpirali vero, bi bil to še vseeno dokaz verskega moči, ki jo ima vera, ker se ji morajo celo neverni ljudje klanjati. V časih, ko kakor dandanes raste demokratiški duh, je ta široka podlaga, ki jo ima vera v ljudstvu, vsekakor velika moč in ta povzroča še naraščanje.

Bielski.

Ha! Ko si bo ljudstvo osvojil socializem, bo uničil vse ostanke vere.

Hainberg.

To prerokovanje je malo preveč smešno. Koliko reči je imela odpraviti s sveta takozvana velika revolucija — a niti krajev ni mogla odstraniti. Socializem pa ima še precej dolgo pot do takih zmagovalij, kakor jih je dosegla velika revolucija.

Déville.

Ali bo socializem sploh zmagal, to je, kakor ste prav rekli, še veliko vprašanje.

če bo obdržal v slučaju zmage nasproti veri sovražno stališče, je drugo vprašanje; gotovo pa je, da bi socializem, če bi povsod zmagal in narodno vero popolnoma uničil, obenem izpodkopal tudi obstanek človeške družbe — in s tem samega sebe onemogočil. Saj je vendar jasno, da človeška družba sloni na moralni podlagi; moralne vezi tvorijo in ohranjajo družino in moralne dolžnosti omogočajo državljansko skupno življenje. Državna oblast pomaga samo moralnim činiteljem, v obče pa nikakor ne more nadomestiti vesti. Ona ne sega dalje, kakor takozvana sfera pravičnosti in še v teh mejah kaznuje samo skrajno zlorabo; obstoj družbe zahteva razen tega nujno vse dolžnosti, ki izvirajo iz ljubezni do človeštva in tu morejo delovati le še moralni nagibi. Ravno v tem tiči zmeta učiteljev socializma, ker si predstavljajo, da se vse družabne razmere lahko podredijo pravu in oblasti države. Toda ta zmeta bi se precej razpršila, če bi malo filozofično mislili in bi vsaj malo bolj nepristransko opazovali življenje. — V nižjih družabnih oblikah ima državna sila še primeroma precej veliko moč — četudi niti tam nikakor ne zadostuje. Sam ruski car skoro gotovo ne misli, da bi bilo njegovo samodržstvo varno brez verske vezi, ki veže milijone njegovih podložnikov. V višjih oblikah družabnega življenja se pa sloga sile še zmanjša in v istem razmerju raste moč in veljavnost moralnega načela: tako da je danes manj kakor sploh kdaj mogoče misliti na družbo brez moralne podlage. — Ta moralna podlaga pa sloni že po naravi reči same nujno na veri. Res so poskusili v našem času ustanoviti nekaj etičnih sistemov brez ozirov na Boga; toda ti sistemi se celo v teoriji trgajo kakor pajčevine, ako se jih količkaj dotikuje kritika, še bolj brez vrednosti in moči pa so v življenjski praksi. Zato bi bila smešna domneva, da more na teh pajčevinah počivati moralnost človeštva in družabno življenje.

(Dalje.)

OPOZARJAM cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev **ŠIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE**. Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanimal, da se oglasi čim prej v trgovini **JOS. PETELINCA, LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 7.** Tovarniška zaloge šivalnih strojev. 299

Zahvala.

Povodom težke izgube našega iskrenoljubljenega sina, brata, strica gospoda

Franca Šinkovec
mornariškega podčastnika

izrekamo tem potom vsem udeležencem pogreba svojo najiskrenejšo zahvalo.

Najlepša zahvala bodi izrečena vsem gg. mornarjem, ki so svojemu vojnemu tovarišu izkazali zadnjo čast.

Posebno pa se zahvalimo še vsem darovateljem.

Ljubljana, 5. aprila 1918.

Zalujoče rodbine:
Šinkovec, Šorn, Decsov.

Vojaške rekvizicije živine v celi državi.

Vojno ministristvo je z ukazom št. 39.107 telegrafično odredilo, da se po celi Avstriji začne vršiti rekvizicije živine z vojaško pomočjo, ker se z lepa ne more dobiti predpisane števila klavne živine. »Deželnim mestom« v posameznih kronovinah se je pridil poseben častnik, ki bo nadzoroval in odredil dobavo živine po deželi. Ta častnik bo imel na razpolago večje vojaške oddelke, ki bodo v slučaju, ako se ne bo po zaupnikih »Deželnih mest« dobavilo predpisano število živine, takoj nastopilo z oboroženo silo in bo spravilo samo živino k dobavam. Za vsa živino, ki jo bo vojaštvo samo spravilo k dobavam, se bo plačevala znižana cena oziroma prejšnja stara cena, toraj 1 krono manj za kilogram žive teže kot sicer, po vrhu pa se bodo odbili še rekvizicijski stroški.

»Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« se je že zdavnaj balo, da bo prišla navedena odredba vojnega ministristva, ker je v nekaterih krajih zelo veliko živine manjkalo ter so bile dobave brezuspešne. »Deželno mesto« se je branilo, kolikor časa se je dalo, vojaških rekvizicij ter svetovalo in prosilo kmetovalce, naj rajše dajo prostovoljno živino, kakor z vojaško silo. Žalibog, da so nastopili različni hujšaki, ki so nagovarjali ljudi, naj ne dajo predpisane števila živine za vojaštvo. Ako zaupniki »Deželnega mesta« ne bi določili pri rejcih predpisano število živine za odvoz, bodo morali takoj nastopiti župani uradno ter sami določiti, katera živina naj se odvzame in sodelovati pri rekvizicijah brezplačno.

»Deželno mesto za vnovčevanje živine« sedaj drugega nasveta ne more dati rejcem kakor tega, da oddajo, ako kak zaupnik določi kako žival za oddajo, isto ob pravem času brez izgovora k dobavi. Zaupniki bodo vzeli tisto živino, ki se razmeroma čeprav težko pa vendar najlažje pogreša. Brez žrtve pa itak ne gre.

Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

Globoko užaljeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskrenoljubljena mati, gospa

Ana Hrovat

posestnica

po dolgotrajni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, danes 4. aprila 1918 ob 11. uri dopoldne, stara 60 let, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predraže rajnice bo v soboto, dne 6. aprila ob 11. uri dopoldne na domače pokopališče.

Blago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Zagradec, 4. aprila 1918.

ZALUJOČI OSTALI.

Vsem sorodnikom in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je gospa

Marija Gregorka

vdova po c. kr. brzojavnem pazniku, tretjerednica,

danos ob 1. uri popoldne v 64. letu svoje starosti nenadoma preminula in se preselila v boljšo večnost.

Pogreb draže rajnice se bo vršil dne 6. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 3 na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočamo jo v molitev.

Ljubljana, Radomlje, Kamnik, dne 4. aprila 1918.

Zalujoči rodbini:
GREGORKA - ŠKRJANEC.

Toaletno MILO

Vam ni potrebno. Za čiščenje obraza in rok rabite preizkušeno kosm. sredstvo »Toilette-Pulver-Romy«, ki more nadomestiti popolnoma celo najfinejšo toaletno milo. Najfineje parfimiran K 2. — za karton.

»Toilette-Creme-Romy« kot krema za obraz in roke zelo izborno učinkuje. Razpokana, rdeča, raskava in krhka koža postane gladka in nežna že po prvi porabi. Lonček K 2.50.

Dobiva se povsod.
Edina razpečevalnica: E. TRAU, Dunaj II., Schweidlgasse 13.
Glavno zastopstvo za Kranjsko in Koroško: Emerik Runge, Gradec VI., Jakominičgasse 39.

Naprodaj sta

koza in kozliček

švicarske pasme, 3 tedne stara, za 70 kron.
I. N. BABNIK, DRAVLJE št. 92, pošta št. Vid nad Ljubljano.

Razpisuje se **gornistova in cerbenikova služba** v **SMLEDNIKU NA GORENJSKEM.**

Dohodki so sledeči: Stalna letna plača 780 kron, postranskih dohodkov okoli 500 kron, užitek njive in gozda, prostovoljna pšenica in prosena bira, prosto lepo stanovanje v »Društvenem domu«. Nastop službe 1. junija. Voditi je treba tudi društveno petje in tamburaški zbor. Upoštevali se bodo samo Cecilijanci z dobrimi sprječevali.
ZUPNIJSKI URAD V SMLEDNIKU.

PIANINO

skoraj nov, avtomatičen na pero z vmečkom 10 v., se prod. Poizve se pri **FR. P. ZAJEC, Ljubljana, 1044** Stari trg št. 9.

ŠIVILJA

na dom se sprejme takoj.
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 49, prtljišče.

Iščem brivskega pomočnika

(event. tudi pomočnico) proti mesečni plači 50 K, prostemu stanovanju in hrani. Ponudbe na **F. Petkovnik, Holčastein.** 875

Prodaja se baraka

pripravna za branjarjo in dve črni, dobro ohranjeni vojaški bluzi.
Vpraša se: **Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 5.**

Kupim ali dam živila za lepo, veliko **stensko sliko**

za jedilnico. — Ponudbe pod »Slika 1102« na upravnistvo »Slovenca«.

100 K dobi, kdor mi preskrbi čimprej v Ljubljani **stanovanje**

z dvema ali tremi sobami in kuhinjo. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1103.

Delavce in delavke

sprejme takoj v službo
strojna tovarna **SAMSA & CO v LJUBLJANI, Metelkova ulica 4.** Zglaševanje od 4.—5. ure pop.

Išče se za zasebno hišo

kuharica in sobarica

dalje **perica**

za dva dneva v tednu. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1075.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino

tvrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
ljubljska industrija probkovih zamaškov

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvo, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¼%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848-40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavice za 6.089.850 kron.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blesk in polnost in jih varuje pred prezgodnjim oslajenjem do najvišje starosti.

Lonček po 6, 10 in 15 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštним povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj, I, Kohlmarkt 11.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po 4¼% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zaklad znanstveno okroglo enmilijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.